

به كوشيك مناليه وه . . بو كوي بروم ؟

دهق : ريباز مه حمود

هۆنه ندا 2007

rebazmahmud@hotmail.com

له وه تهى هاتووم
هه زاران مردن تاقييان كردمه وه
هه ريه كه يان و له ناو سه رقاليه كدا له ژياني دزيم
هه ريه كه يان و رهنگيكي لي كردم به كراس.
هه ريه كه يان و قوماشيكي له ئاره زووم بو خوي به دوورين دا.
هه ريه كه يان و بو كچه په مووه كاني ناو خه ونى هه رزه كاريم
چهند گهزيك كوتالي ئال و والاي لا بردم.
هه ريه كه يان و به بارمته دهيدامه دهستي ره شه بايه ك
شه و له گه ل گه لا وه ريوه كانا بمبات
گيانه لام له گوشه و كه ناري
حه وشه ي پر خشت و خولي روژبوونه وه يه كي
حه په ساودا جي بهيلى..
حه په ساو .. وه ك هه ميشه حه په ساني باوكم
له ئاست چرپه و
راز و نيازي په نجا ساله ي (كاني ژاژي) * دا.
حه په ساو .. وه ك حه په ساني دايمك
له بهردهم واته واتى داكه وتنى په تاي غه ريبى و
له ئاست به راست گه راني كه وتنه رپي قافله ي سه فەر و
سوار بوونى من له بهردهم ده رگاي ماله وه و

ئىدى نەگەرانهوهم بۆ بەر قاپى ئىواران.
لەوئەتەى لىرەم ،
لىرەى ناو ئەم ژيانە
هەزاران مردن بىي پرس خۆيان کرد بە مالى سادەى سەرگەرەمىما
هەر يەكەيان و لە گفتيكى ساندەم ،
كە تازە گەياندبومىيە ژوورى گەرم و گورى ئوقرە.
هەر يەكەيان و لە كەيف و سەفای لەحزەيەكەوہ
هەلى دەستاندەم و
بە دەستى ئەنقەست دەيبردمە قوژبنىكى فەرەموشى و
بە سەر بىرچوونەوہدا جىي دەهەيلام.
هەر يەكەيان و لە پۆلىكەما
پيشى لى دەخواردمەوہ و
دارى ئەدايە دەستى مامۆستا.
هەر يەكەيان و بە جۆرىك لە دوا ويستگەى سالدە
لە نسرمتريىن شوپىنى حەوشەى قوتابخانەكەى خۆمدا
رېزى دەكردەم و
دەيوت : ئافەرم تۆ دەرچووى!
ئىتر ئەو كتيبانەى بە دل و گيان بەرگم تى گرتبوون
لىي وەر دەگرتەوہ.
مامۆستا بەردەوام لەگەل مردنا هاموشوى دەكرد
يەكەم كەس ئەو بوو دەرگاكانى لەسەر مردن ،
لى خستينە سەر گازى پشت..
مامۆستا .. ئەو بونەوہرەى ،
لە هەر كويۆە دەرېكەوتايە

نوڦلی ئه و چيژانه ی له ترسا به دزیه وه
له مشتی نوڦاوی چلکنیما شار دبو منه وه
مردن لیی ده ساند م و
فریی ده دانه ،
شوینته تاریکه کانی ئه سه فمه وه.
به لام واش ،
له وه ته ی مردن ده یه ویت
شان به شانی ژیان بروات
همیشه چهند هه نگاویک له دوا وه یه.
هه رچهند کاتیک ژیان وه کو قه ره جیک
بنه و بارگه ی خو ی ده پیچیتته وه و ده پروات
ئه وسا مردن ده مانگاتی..
ئه و شاره ی سه ربازیکی مردن پیی تی بخت
هه رگیز جاریکی تر دهستی ژیان ناکه ویتته وه.
من هه زاران شوینی وام له رۆحما
به مردن دۆراند و
که چی ژیان ،
مه قی نه کرد..
به لام مردن هه رگیز نه یه توانیوه
ته نیا جاریکیش پیش عه جولی نه سیم بداته وه
له سه ر کردن به مالی پر نهینی قه رسیلدا..
قه ت بو ی نه ره خساوه
شوین پیی باران هه لبرگی و
له پیش بو ن و به رامه ی خاکه وه

خۆى بکات به لوتى ئاگايدا.
له مندا مردن
دیر به دیر لاسایی ژيان ده کاته وه
يان رهنگه بیهویت به قهله مه کهى خۆى
جۆریکی تر بمنوسیتته وه
جۆریکی وا ،
که دوایی ژيان منى بو نه خوینریتته وه.
ئه وه نیه له وه تهى هاتووم
مردن به سه بره وه ئه ملاولای لى گرتووم
بو ئه وهى خۆمى لى نه دزمه وه
بو ئه وهى بو ارم نه بیته بو هیچ فیرده وسیک راکه م
جگه له ئاینده
که پایته ختى راسته قینهى خۆیه تى..
هه ندیک جار مردن هینده ته نیا باله
له وه ناچیت وا دیار بیت ،
هه موو ریگاکان ده چنه وه بهر مالى ئه و.
ئه و کاتهى مردن ده یه ویت به شه له شه ل
به ره ت بوونى دلگه رمیم بگاته وه
که ده مبات بو ناو تو..
نه (با) رازیه ،
مردن ده ست به چمکی کراسه ته نکه که یه وه بگریته
نه سامال گوچانیک له خۆى ده بریتته وه و
بیداته ده ستى..
نه بیابانیش تۆریکی چنراو

له دهنگی لم و
له بهنی گهرما و
له رهنگی شهوم
بو دهنیتتهوه!!

ئهوهی هه‌میشه مشووری زوو گه‌یشتنه جیی
مردنه‌کانی من ده‌خوات
پشت تی کردنی دۆستی و
بای بای میهره‌بانی و
ئاوړ نه‌دانه‌وهی په‌پوله‌یه
له گولزاری جیمانم..

ژیان سترانیکی به‌رده‌وامه به رووی مردندا
مردن بویه له‌م ده‌ور و به‌رانیه
به‌خیلی به ژیان ده‌بات
ژیان ئه‌و پیده‌شته پر سپه‌ره‌یه ،
به‌رغله‌ی مهرگی تیا ده‌له‌وه‌ریت..
ژیان ئه‌و خو‌راکه نایابه‌یه
مهرگ بابوله‌ی لی دروست ده‌کات
بویه ئیتر گرنگ نیه ،
چه‌ندیکه ئه‌م سفره‌یه داخراوه و
که‌ی کو ده‌کریتتهوه!!
منی ره‌تینراویش ،

ئه‌گه‌ر ژیان ده‌ستبه‌ردارم نه‌بوایه
مردن وه‌ها له وار و ویخی نه‌ده‌ینام..
گوله‌قه‌ت خه‌یالمی پی نه‌ده‌کرایه بیژنگ

بۆ رڭزانی نم نمهی خولیا و
خهسار بوونی دلۆپ دواى دلۆپى
ئەو هەموو شەونمە..
ئەگەر پەنجەى شایەتمان
لە شایەتمان بە خواى ئەم مەتەلانىەى بوون
لەسەر ئەژنۆى نوێژى تەهارەتەو
بۆ سەر بەلەپیتکەى تفەنگ
لانىەچوايە!..
فرۆکە جەنگیەکان ،
قەت مردنیان پى نزیك نەئەخرايەو لە من
لە تەمەنم کە لە خوینی خۆیدا گەوزا
کە لە خوینی حیکایەتە کوژراوێکانما گەوزا و
بینینی ئەو هەموو رۆژە سەقەت بوانى
بیرەوهریم ئەرکى دالدهدانیانی
گرته ئەستۆ..
ئەگەر لە ئەزەلەو
خۆشەویستی لە ئیمەدا مانى بگرتایە
لە چوونە سەر سوکانى گوناھ.
ئەگەر خۆشەویستی بە یەكجاری ،
لە دلدا کینەى شار بەدەر بکردایە..
خۆشەویستی بە هەموو رینگاکانى رۆژدا
هەر خۆى چاوساغمان بوایە
بۆ چوونە بازار
بۆ رۆیشتن بۆ سەر ئیش و بۆ پیاسە و

بۆ سەردانی باخەکانی یەكتری و
بۆ لیخوڕینی دنیا و
بۆ تەریق کردنەوێی مەرگ لەوێ واز لەو هەموو
هاتنە لە ناکاوانەیی خۆی بەهینیت و
تەنیا یەك جار و
ئەویش بەشەرمەوێی ڕووی بیت لە دەرگامان بدات..
ئەو مردنەیی ئیستاشی لەگەڵدا بیت
هەرگیز سوپاسگوزار نیە
ئەگەر لێرەوێ تا لای نقوم بوونی دراوسێکەم
لەناو حەوزی بچکۆلەیی خۆشنودی خۆیدا و
لە ناو حەوشەیی هاوینی تەمەنیدا
من دارعاسای دەستی بم.
ئەگەر شان بخەمە ژیر بالی مەرگ و
بیبەم و بلیم : ئەها ، ئەوێ نیشتمانیکە
لە ئەوجی غافل بوون و
لە یادچوونی تۆ.
ئەگەر ئیمە نەبینه پیاوی مردن
نەبینه جاسووس بەسەر ژیانەوێ
ئەوا نە مەرگ دوژمنە گەورەیی ژیانە
وێک ترس هەمیشە دووپاتی دەکاتەوێ
نە ژیانیش ڕۆژیک لە ڕۆژان ،
دۆستایەتی لەگەڵ مردنا هەبوێ.
کەچی زۆر هەول هەن بۆ کردنی ئەم دووانە
بە دلخواری یەكتر

به بلاو كرده وهی وینه یه ك
كه ژيان له هه میشه یی خۆیدا
دهمی له ناو دهمی مردنا بیټ و
خه ریکی ماچ و موج بن!..
كه مردن به یه كجاری بیټه میردی ژيان و
ئیمه ش ئیتر كچ و كوره شه رعیه كانی ئه و جووته.
ئه و كاته ئه بیټ وه ك ئیستا
هه مدیسان خۆمان ناو بنینه وه..
ئه بیټ هه مدیسان بكه وینه وه
مشت و مرپکی ناقولای تر..
(من سه ر باو كتم داوه ته وه ،
یان تو سه ر دایكم ؟
كه وا به ئاسانی كو نابینه وه))..
كه كۆش ده بینه وه
كه ون پر ده بیټ له ژاوه ژاو
هه مدیسان گه و ره ده بینه وه و
بیده نگی نازانیت
گه را ورده كانی خۆی له كوی دانیت.
تو هه مدیسان نازانی
منی له ته رۆحه كه ی خۆت
له كویدا بدۆزیته وه..
ژيان له به رده م ته راتینی گه و ره بوونا
دهمه بۆله ی له گه ل مه رگدا
دریژه بو پی نادریټ!

ژیان وه ک دایکیکی بی دهسه لات
گرهنتی نادات ، یاقوته دره وشاوه کانی
له دهست بهرنه بیته وه بو ناو گومی ئه فسووس
له ئاست پلاره کانی دهستی زولمهت
نه ک گه ماروی ترسنو کانه و
ئه به دیانه ی مردن..
ئیستاش کهس نه زانیته ، تو شاهد به
ئه زیزم تو شاهد به
که بو منیش ده میکه ، هه ر ساته و مردن
به بیانوی سهردانی هاوه له کانیه وه
که له مندا خیمه ی ره شبینی بو هه لئه دهن
دیت و زه میله یه ک پر ده کات له وه لوزه ره شانیه
به به ردی بیوه فایی ئازیزان که وتونه ته خواره وه.
دیت و ئه و تازه ترین کتیبانه ی روح له گه ل خویدا ده بات
هاوولاتیه خو شه ویسته کان خولیان رسته ،
چاوی په یقه کانیانه وه..
دیت و له به رده م هه لفرینی له ناکاوی په پوله دا
لاپه ره له ناوه راستی ده فته ری جوش و خرۆشی
شوعله ی مؤم ده کاته وه و
نه ختیک شه ره پشیله ی تیا دروست ده کات و
دوایش فری ده دات..
ئه زیزم ، چون مردن پیش ژیانم ناکه ویته وه ؟
که ئاگر به ردان له هه ریزی سه وزم
نایاب ترین داوه تی ئینسان بیت ،

بۆ رپاكارى..
كه بۆ كروزي خه لفه نه مامه كان و
مه شخه لى شىخه لىك سه ركزيم
رووناكى به شى شه وه دهيجووره كانى
نيهت خراپى بدات!..
كه ئيمه هينده گيرين له وهى
له يه كتريدا خو مان پرووت و قوت هه لخين
بۆ خواردنه وهى خو ر
بۆ تام كردنى نوور..
كه نايه ين دل مان توانى پيده شتىك
گولى ميلاقه بكه ين ،
تا ئاسمان هينده شينايى پى بيت ،
بتوانيت خو ي دابهش بكات به سه ر رو حى ئيمه و
ئه به ديه تى دل نايى..
كه نايه ين ره وه گورگه كانمان
به يه كجارى بنيرينه وه بۆ دوند و
هه له موته عاسيه كان..
بۆ ئه و شوينانه ي من و تو هه رگيز پى تى نه خه ين و
ژيانيش قهت پى سه غلهت نه بيت.
بۆيه دوا جار له م ته نگ پى هه لچينه دا
سه ر به سه ر گومانه كانما لار ده كه مه وه و
له مناليه تو قيوه كانم ،
له رازه ورديله كانم ورد ئه بمه وه و
هه ناسه دو اى هه ناسهش به تو ده ليم:

بەر له رۆیشتن ،
پر به جیگای دۆشه کی سۆزیک ،
دلدا نه وه م به سه ..
له سه ر بانیزه ی هاوینیکه ده م و گف ت شیرین
که مانگه شه و میوانی بیت و
پالیان دایته وه و
باسی خودا و جوانی بکه ن!..
که من پیاویکی راسبی
ناو تاقی کردنه وه کانی عه شاماتی گه وره بوونم.
پیاویکم .. به کۆشیک منالیه وه
هه تا بلایی ده ستکورتهم له سه روه تی بیباکی
سفره و خوانم ته نها نانه ره قی گومانی له سه ره
ماله که م له سه ر پشتی ئه سپیکه پیری وا
جیی ده بیته وه
که دلنیام ،
له هه لديرانی! ...
ئیتر بو کوی برۆم ،
به کۆشیک منالیه وه بو کوی برۆم ، بو کوی ؟
بمبوره زۆر جار
له نیازپاکی خۆمدا و به کاریزی خه یالیکه قولدا
به شوین ئاودا که ده مه ویت بگه مه حزوری ته رایي تو
وا هه ست ده که م که له کی هه موو بیره کانی دنیا و
دیواری هه موو به هاکان
خه ریکه به سه رما بروخین..

له کوچه و کولانی ئەم سەردەمە نەفرەتیهدا
چۆن ئەژنۆم شل نەبیّت له ئاست
چەقۆیه کی خویناوی و
سەر براویک و
جەلادیک.
جەلادیک .. که زۆر دەترسم ،
هەر ئیستا نا تاویکی تر
له ژیر سیبەری شەنگەبیە کی خۆویستی منیشدا
خەبەری بیتهوه!
نا.. ئەزیزم ، به کۆشیک منالیهوه
رۆژی ئەوه نیه ری دەرکەم ..
ئاخر کی دەلیت ،
به لایهنگریم بو نیچیر
دلی سەرکۆنە ی ئەم خوینه ئاو دەخواتهوه ؟
تریفه له سەربانی هەمومانا راده کشیت و
که چی که سمان نیشتمانی ئەبه دی
مانگەشهویک نین..
چۆن به کۆشیک منالیهوه
پیاویکی رارا نابم ؟
ئاخر له م سەرماستانهدا
هەرچۆن لیکی ئەدەمهوه
قازانجی ئەم رەت بوونه ی هەمیشهیم
به ناو چرە دوکەلی زەمهندا
سەری مایه ی ،

پشکوکانی بیره وه ریم ده خوات ..
بۆیه بروام پی بکه
به م تاریکه سه لاته
ته نیا به بینینی پیکه نینی تو
دنیا م روون ده بیتته وه و
منالیه کانیشم ده که ونه یاری کردن..
لیره وه یه خواز یارم
لیو بنیمه سه ر لیوت و پر به موشتاقیم
قوم قوم شیعر و زهرده خه نه ت بخومه وه!
خواز یارم له گه ل تو
له جیاتی ئه وه ی خومان
به ژماردنی برینه کانه وه خه ریک بکه یین ،
قیروسیای لی بکه یین
چاوی مردن و دنیا بیه ستینه وه و
خومان له ناو قامیشه لانی میهر و
سه ردانی هه میشه یی بادا بو شمشال ژهنین
بشارینه وه و
له گه لیاندا ،
ده ست بکه یینه چاوشار کییه کی ئه به دی..

.....
*کانی ژازی : رهزو کانیاویکه له ناوچه ی شارباژێر ، به رامبه ر هاوینه هه واری سه رسیر.